

Un număr vechiu 6 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: N. C. SCHINA,

Președinte la Curtea de Apel București

Secretar: VIRGIL ANGHELOVICI

Doctor în drept de la Paris, magistrat

ABONAMENTUL

Pe an, în România 100 lei
 6 luni 50 »
 3 luni 25 »

APARE ODATA PE SAPTAMANA
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

SUMAR

— Alegerea de la Baroul de Ilfov, «Curierul Judiciar».
 — Problema Judecătorească și Necesitatea Infrățirii Magistraturii cu Baroul, conferință ținută la Baroul de Ilfov de d-l N. C. Schina, (urmare);

JURISPRUDENȚA

— Curtea de Casație s. I: *Max Fränkel cu Al. Toma* (Cine se socotește acaparator de imobile în sensul art. 38 al. 2 legea excepțională?).

Rezumatele jurisprudenței Curții noastre de Casație

Casație I: Codul Caragea. — Prescripție. — Dacă interdicțiunea era o cauză de suspendare a prescripției? Art. 7 și 9 partea VI, Cap. I, C. Caragea; Art. 1911 C. civil. — Reg. organic al Muntenii. — Interdicțiune cerută de Domn. — Hotărâre desăvârșită. — Dacă o asemenea hotărâre avea nevoie de sancțiunea Domnului pentru punerea ei în lucrare? Art. 324 Reg. organic al Muntenii.

Casație II: Crima de asociațiune de făcători de rele pentru vătămarea persoanelor sau a proprietății. — Art. 213 și urm. cod. penal. — Competența dată Trib. militare prin Decretul No. 2798 din 14 August, 1916. — Decretul No. 1626/918 pentru întinderea stărei de asediu și în Basarabia. — Decretul No. 1730 din 4 Mai 1919 care a introdus în Basarabia legislația penală română.

Casație III: Legea impozitului fonciar. — Proprietar domiciliat în străinătate. — Ce-a înțeles legiuitorul prin «domiciliu» în acest caz special? Derogare. — Locuința obișnuită. — Locuința obișnuită a soției. — Presumpțiunea legală că este la soț. — Art. 87, 88, 93 și 196 c. civil; Art. 1 din legea impoz. fonciar.

ALEGEREA DE LA BAROUL DE ILFOV

In ziua de 5 Octombrie curent, un însemnat eveniment s'a petrecut la Palatul Justiției, prin alegerea eminentului avocat, d-l Dem. I. Dobrescu, la înalta demnitate de Decan al Baroului de Ilfov.

Alegerea d-lui Dobrescu, care nu are nici un fel de legături cu vre-un partid politic, este aproape singura până în prezent care nu îmbracă un astfel de caracter.

Programul ce-a anunțat și și propune a realiza va fi pătruns de unica preocupare de a înalta prestigiul corpului și a-l face tot de odată să corespundă frumoasei misiuni sociale ce are de îndeplinit.

Unim, glasul nostru cu al acelor cari au ridicat pe d-l Dobrescu la această demnitate și-i exprimăm călduroasele noastre felicitări.

„Curierul Judiciar“

Duminică 12 cor. orele 1—5 p. m. are loc în Sala de ședințe a Curții de apel s. I, alegerea unui membru în consiliul de disciplină al Baroului de Ilfov. Lupta se va da numai între colegii Anghel Atanasie și G. Aslan, cari candidează din nou, colegul Petrovici declarând că nu mai candidează, de și a întrunit un însemnat număr de voturi Duminica trecută.

Problema Judecătorească**și
Necesitatea Infrățirii Magistraturii cu Baroul**

(CONFERINȚA ȚINUTĂ DE D-L N. C. SCHINA, PREȘEDINTE LA CURTEA DE APEL BUCUREȘTI ÎN ZIUA DE 29 SEPTEMBRIE 1919 ÎN SALA DE ȘEDINȚE A TRIB. COMERCIAL ILFOV S. II)

(Urmare 1)

II.

Dreptul public, diviziunile și fundamentul său. — Dreptul public este complexul regulilor de drept ce se aplică Statului; el se divide în două mari părți: în dreptul public internațional, sau dreptul ginților, care regulează raporturile Statelor între ele — care rămâne în afară de subiectul ce am de tratat —, și dreptul public intern, care regulează raporturile Statului cu cetățenii, sau raporturile diferitelor organe ale Statului între ele. Această ramură a dreptului public se subdivide ea însăși în patru părți, din care ne vom ocupa numai de cea parte numită „dreptul constituțional“, care determină organizațiunea și competența celor trei mari puteri publice: puterea legislativă, puterea executivă și puterea judecătorească.

Nu vom intra în examinarea în amănunte a științelor juridice cărora dreptul constituțional este tributar nici în istoricul dreptului public și al dreptului comparat, le vom avea însă tot timpul în vedere pentru că ele evită echivocurile grave și, de altă parte, permit să dăm tuturor chestiunilor interpretarea lor cea mai precisă, cea mai exactă. Vom zice în treacăt că numai dacă am studiat din punct de vedere istoric și comparat regimurile politice ale diferitelor State, putem ajunge a descoperi acel complex de principii și de instituțiuni cari, cu toată varietatea și complexitatea lor, formează ceea ce să numește „dreptul public general“, și care este fundamentul comun al tuturor constituțiilor moderne. Istoria dreptului public și dreptul constitu-

1) Vezi Curierul Judiciar No. 14/1919.

țional comparat dovedesc încă că progresul mai mult sau mai puțin localizat ce s'a produs în fie care Stat la început, a fost un fenomen universal, și cu toate că reformele politice s'au adaptat tot d'auna în fie care țară după necesitățile vieții naționale, ele sunt totuși un rezultat al ideilor generale ale omenirii; numai sub aceste influențe vom ajunge și noi a pune concluziuni raționate și practice de natură a aduce progresul ce urmărim a vedea realizându-se.

Separatiunea puterilor Statului. — Știința care definește misiunea generală a Statului și dă seamă de diferitele funcțiuni constituind suveranitatea și principalele modalități ale acțiunii sale, care în definitiv studiază un singur factor, puterea, este: știința politică. Ea a întâlnit în tot timpul Statul ca: legislator, administrator și judecător și a avut în vedere aceste funcțiuni, când din acela al unității, când din acela al pluralității lor.

Când aceste trei funcțiuni ale Statului sunt exercitate de aceeași reprezentanți, avem o unitate sau mai bine zis o confuziune a puterilor; când sunt încredințate unor reprezentanți diferiți, avem o pluralitate de puteri.

Sistemul unității are ca obiect de a constitui un suveran a tot-puternic, la adăpostul ori-cărui control; sistemul pluralității, din contra, încredințează fie care din cele trei funcțiuni ale Statului unor organe distincte; el prezintă nu numai avantajul economic al diviziunii muncii, dar încă și avantajul politic d'a asigura libertatea prin separatiunea puterilor.

Știința politică întrebându-se de ce separatiunea puterilor n'a fost cunoscută în antichitate, răspunde că anticii n'au avut noțiunea drepturilor individuale; antichitatea a confundat scopul Statului cu acela al Societății, privindu-l ca un idol de care atârână fericirea universală; individul era sacrificat, majoritatea fiind redusă la sclavie. Numai Statul întrunea toate puterile; suveranitatea sa nu suportă nici o limită, omnipotența sa era absolută.

Separatiunea puterilor n'a existat nici în evul mediu, confuziunea lor fiind complectă în tot acest lung interval de timp. Regele era suzeranul suprem, el era în același timp: legislator, executor și judecător.

Teoria fundamentală a separatiunii puterilor a fost scoasă la iveală de Locke în Anglia și de Montesquieu în Franța care, în special, transformând elementele produse de filosoful englez Locke, a creat un sistem complect pe temeiul căruia a formulat principiul separatiunii puterilor, ce a reușit a se populariza în așa fel încât a dominat toate constituțiunile moderne; într'ânsul s'au găsit mai bine stabilite garanții în favoarea libertății și a siguranței cetățenilor prin repartizare de funcțiuni ale Statului și o anumită colaborare a organelor lui.

Montesquieu s'a ocupat mai întâi de formele de guvernământ și după aceea de principiul separatiunii puterilor.

Idealul libertății politice pentru el rezida în, aceea-ce el numea guvernământul moderat și o reprezentare populară, *sub condițiunea de a nu abuza de putere*. „Este o experiență eternă, spune Montesquieu, ca ori ce om care dispune de putere să fie tentat să abuzeze dar nu poate să meargă decât până acolo unde găsește limită...“

„Pentru a nu abuza de putere, trebuie ca printr-o firească dispozițiune a lucrurilor, ca puterea să oprească puterea“.

După acest pasagiu urmează în geniala operă a lui Montesquieu „Esprit des lois“ un examen aprofundat al constituțiunii engleze, de unde a extras acele principii ce i-au permis, între altele, să stabilească și celebra formulă a principiului separatiunii puterilor, admisă dela 1789 ca un principiu fundamental de drept public, pe care el a prezentat-o sub o formă ce a rămas definitivă până în zilele noastre, impunându-se atât prin perfecțiunea statului, cât și prin profuziunea ideilor și soliditatea bazei sale.

Montesquieu a conceput-o astfel: nu există libertate dacă puterea de a judeca nu este separată de puterea legislativă și de cea executivă. Dacă ar fi unită de puterea legislativă, forța de viață și de libertate a cetățenilor ar fi arbitrară, căci judecătorul ar fi și legislator. Dacă ar fi unită de cea executivă, judecătorul ar putea avea forța unui opresor. Totul ar fi pierdut dacă același om sau același corp ar exercita aceste trei puteri“.

Acest principiu, împrumutat din Anglia, țara clasică a separatiunii puterilor, a trecut prin revoluțiuni succesive, ce s'au produs, în Statele unite, în periodul dela 1787-1789; în Franța, în periodul dela 1789-1791; în Belgia, în periodul dela 1830-1831. El a provocat totuși un mare dezacord în privința limitelor și întinderii aplicațiunii lui în toate aceste țări.

Montesquieu s'a preocupat exclusiv a face să se cunoască aspectul exterior și mecanismul instituțiilor engleze, fără a pune în evidență esența intimă a acestor instituțiuni, a căror evoluțiune s'a făcut din timpurile cele mai îndepărtate în mod lent și metodic. Ele sunt, cum spune d-l Disescu, rezultatul fatal al împrejurărilor în care a trăit și trăește societatea engleză, nici de cum fructul improvizat al imaginațiunii vre-unui legiuitor; ele au rămas în formă de tradiții moștenite din generații în generații.

Din aceste puncte de vedere ne explicăm cum principiul separatiunii trecând prin imitațiune și în asemenea condițiuni, din Anglia în celelalte State, a primit aplicațiuni deosebite, provocate atât prin faptul că moravurile politice și sociale erau speciale fie-cărui Stat în parte, cât și prin aceea că a fost

admis ca o modalitate de viață politică la epoci diferite.

Franța.—Dacă în această privință urmărim istoria politică a Franței, constatăm că de la 1789-1875, adică 86 ani, ea a fost centrul unei continue frământări și revoluțiuni, timp în care principiul separațiunii a suferit continue schimbări și modificări. Ast-fel, de unde pe temeiul principiilor de la 1789 puterea judecătorească (a căreia independență era complet asigurată prin electivitatea magistraților) era rânduită printre puterile constituționale ale Statului, trece, prin constituțiunea din 1875, ca simplă autoritate de administrațiune publică sub dependența directă a puterii executive. Vom vedea în urmă consecințele ce au decurs din principiile constituționale. Impuse la 1875.

Statele-unițe.—În Statele-Urițe principiul separațiunii a primit cu totul o altă aplicațiune. Dacă urmărim istoria politică a acestei țări, constatăm că cu tot sistemul despotic de colonizare englez, ideile și principiile de adevărată libertate aplicate în Anglia au pătruns și s'au adaptat în America mai iute de cât se așteptau coloniștii ei. Ast-fel se explică cum mișcarea de emancipare de sub tutelă engleză, a sfârșit prin complectă independență a Statelor-Urițe, care prin convențiunea de la 1877 a hotărât unirea, iar prin actul de la 1789 a promulgat constituțiunea federală. Aplicarea sinceră și imediat a principiul separațiunii puterilor a dat așa roade în cât la 1798 vedem acordându-se puterii judecătorești o autonomie complectă în Statele federale cu dreptul nu numai de a controla legile, legalitatea ordonanțelor și regulamentelor administrative, dar și constituționalitatea atât a legilor federale cât și naționale. Această prerogativă se acordă ori-cărei instanțe judecătorești și se rezolvă în ultim resort de Curtea Supremă care impune fie cărui stat federal a se supune legilor și Constituțiunii.

Exercitându-și rolul de păzitoare a Constituției puterea judecătorească a reușit în America să dobândească o autoritate considerabilă și să devie tot deodată garanția cea mai prețioasă a tuturor libertăților publice și private.

Belgia.—În Belgia terenul era mai bine pregătit pentru așezarea puterii judecătorești pe baze solide, căci pe lângă influența ce a avut asupra acestui popor moravurile și spiritul englez, ei au mai avut pe lângă tradiția unei magistraturi conștiente de misiunea ei, dar și reale și practice aplicațiuni a principiului separațiunii puterilor. Ast-fel până la 1828, când a avut loc unirea, a domnit în principatul Liège principiul separațiunii puterilor. În afară de această, legea fundamentală olandeză (impusă prin tratatul din Paris la 1814 în urma înfrângerii lui Napoleon) a produs de asemenea un rezultat fericit pentru belgieni căci i-a inițiat la viața politică, ceea-

ce i-a făcut apți să primească toate influențele de libertate ce agitau atunci Europa occidentală.

Spiritul practic, pregătirea membrilor congresului cari în înțelepciunea lor au știut atât de bine să utilizeze toate principiile constituționale sănătoase, izvorâte din curente propagare până atunci de statele înaintate în cultură și civilizație, și pe cari belgienii erau ast-fel pregătiți și le asimila, a permis publiciștilor a putea pune în evidență întreaga valoare a operei ce Congresul Național a întreprins, despre care profesorul de drept public dela Universitatea din Liège, Macors, în cursul său ne spune: „deo-sebindu-se de constituțiunile franceze, constituțiunea belgiană se distinge prin caracterul său eminent practic. Ea nu conține nici definițiuni teoretice, nici declamațiuni filozofice; s'ar zice că autorii lor s'au inspirat de spiritul redactorilor „codului civil“. Constituțiunea belgiană, mai adăogă un alt publicist belgian, este: „expresiunea unei stări sociale; ea n'a fost nici o teorie filosofică, nici manifestul unui partid triumfător și de aceea ea durează. Ea este o transacțiune care, luând în considerațiune moravurile, credințele și prejudecățile, a dat satisfacțiune tendințelor multiple în speranță că, grație unei desăvârșite libertăți individuale, fiecare și va găsi în mod liniștit locul său și n'au fost înșelați în prevederile lor decât aceia cari au vroit să tindă la o supremație exclusivă“.

În rezumat, constatăm că constituțiunea belgiană, admitând principiul separațiunii puterilor, a precizat condițiunile realizării lui, a determinat adevărata sa însemnătate, și ne-înțelegând a izola complectamente puterile Statului, i-a adus temperamentele pe cari tradițiunile și moravurile politice și sociale, speciale belgienilor, le impuneau, făcând oarecum din teoria separațiunii puterilor, mai mult o regulă experimentată de cât una abstractă și absolută.

România.—Trecem d-lor, la principiul separațiunii puterilor în România. Pentru acesta vom împărți în două perioade evoluțiunea politică ce s'a urmat la noi în această privință: 1) perioada vechiului nostru drept public dela 1832—1866; 2) aceea a actualului drept public dela 1866 până în prezent.

Pentru a putea mai bine aprecia valoarea politică a acestui principiu, este bine să fim fixați asupra definițiunii constituțiunii moderne.

Redusă la cea mai simplă expresiune vom zice că, Constituțiunea tinde la organizarea suveranității naționale a unui Stat; neatârănarea de orice voință străină, pentru ca Statul să-și exercite acest drept, constituie caracterul său esențial; autonomia externă și internă îi formează elementele.

În prima perioadă principiul separațiunii puterilor a fost introdus pentru întâia oară în regulamentul organic, când ne găseam sub protectoratul

Rusiei; el nu poate fi luat în considerațiune, întru cât privit din punctul de vedere al principiului enunțat, nu este rezultatul unei opere constituționale ca expresiune a suveranității naționale, ci al unei opere impusă de străini.

Avem după aceia mișcarea de la 1848 care a promulgat o constituțiune cu declarațiune de drepturi și o organizare politică pe bazele regimului reprezentativ; această constituție a fost însă înlocuită, după trecerea unui scurt interval de timp, prin convențiunea pe șapte ani încheiată cu Turcia și care a violat principiile autonomiei din 1848.

Prin tratatul din Paris reintră în vigoare dreptul public român de la 1848; însă în loc ca Principatele să fie puse sub protectoratul exclusiv al Rusiei, trece, sub garanția colectivă a celor șapte puteri semnatare ale tratatului.

Convocându-se, conform acestui tratat, divanurile ad-hoc ale ambelor principate, s'a elaborat acel program prin care se cerea: respectarea autonomiei principatelor, unirea lor într'un singur stat, alegerea unui principe străin și organizarea regimului constituțional cu un guvern reprezentativ.

După aceasta s'a semnat la Paris Convențiunea din 1858, care a adoptat propunerile acelea ale divanurilor ad-hoc.

Pentru aceiași rațiuni, invocată ca și pentru reglamentul organic, nu putem recunoaște, din punctul de vedere al principiilor dreptului public modern, opera convențiunii din 1858, de oare-ce ne-a fost și ea impusă de străini.

Convențiunea a rămas în vigoare până la Iulie 1864 când Vodă Cuza, prin lovitura de Stat a promulgat statutul, confirmat prin plebiscit și recunoscut de puterile semnatare ale convențiunii. Nici statutul n'a avut lungă durată căci la 1866, în urma detronării lui Cuza, locotenența domnească înaintează camerei deputaților, care forma adunarea constituantă, un nou proiect de constituțiune și care proclama principiul separațiunii puterilor după modelul constituțiunii belgiene, când pentru prima oară România dobândește ast-fel, prin propria sa autonomie națională, o constituție modernă.

Rezultă din cele expuse că principiul separațiunii puterilor nu este, după cum s'a susținut de unii, în tradițiunea țării noastre și el nu poate fi luat în considerațiune, din punctul de vedere al principiilor moderne de drept public, de cât numai de la 1866.

Venim acum la perioada dela 1866 până în timpurile de față.

D-l Disescu luând în considerație teoriile acelorora cari s'au ocupat de organizațiunile politice și distincțiunile ce trebuiesc făcute pentru ca o constituție să fie conformă cu știința dreptului public, face o subtilă analiză pentru a ajunge a caracteriza constituția noastră din 1866.

D-sa ne spune: „Constituțiunile trebuiesc să de-

rive din dezvoltările progresive ale drepturilor individuale în seria timpului și sub influența diferitelor împrejurări; să fie impuse de o necesitate logică; să fie dogmatice, adică născute la un moment dat din voința poporului, fie această voință manifestarea unei conștiințe naționale, cum este constituția dela 1791, fie această voință ecoul unei concepțiuni individuale, cum este constituția noastră dela 1866“.

Înlăturând tradiția și luând în considerațiune că principiul separațiunii puterilor n'a fost statornicit la noi în formule precise, vom zice că, în teorie, acest principiu nu este altul decât acela al constituțiunii belgiene din 1831, în amănuntele căreia oare-cum am intrat; și din complexul tuturor teoriilor emise rezultă că un dublu principiu s'a admis la noi în 1866: separațiunea puterilor și împărțirea lor tripartită în: *legislativă, executivă și judecătorească*. Autorii dreptului public român și întreaga doctrină recunosc deasemenea că separațiunea puterilor a fost admisă ca o condițiune a libertății, iar confuziunea lor ca o cauză de tiranie; și, de acord cu autorii de drept public belgian, cari nu admit a face din acest principiu o teorie abstractă și absolută, mai zicem, că organele Statului au fost așezate pe un principiu de egalitate perfectă, dar de independență relativă, în acest sens că s'a înlăturat izolarea complectă, menținându-se necesare acele legături și raporturi intime, ce sunt firești atunci când punctele de contact între puteri se produc în tot momentul.

Puterea judecătorească și sistemele de garanții constituționale stabilite în favoarea ei în Belgia și România.—Vom examina rând pe rând puterea judecătorească în ambele aceste țări începând cu Belgia. Privite ca dezmembrăminte constituționale ale suveranității, art. 25 din constituția belgiană proclamă că toate puterile emană dela națiune și se exercită după modul stabilit prin constituțiune. Ultima parte a acestui text are o valoare practică de o importanță deosebită. Ea se raportează în acelaș timp la *organizarea, funcționarea și competența puterilor*, adică la însăși exercițiul lor. Dispozițiunea aceasta constituțională stabilește trei însemnate distincțiuni: 1) că puterile trebuiesc să fie exercitate de organe pe cari constituția le prevede și numai de acestea; 2) că funcționarea acestor puteri și organele lor sunt supuse unor reguli de procedură determinate de constituțiune; 3) că competența sau atribuțiunile fiecăreia din puteri, atunci când sunt definite de constituțiune sunt inviolabile și imuabile; cu alte cuvinte, că ele nu pot să fie ridicate, restrânse modificate, lărgite sau delegate de legislator sau de ori-ce altă autoritate constituită. Aceasta este mai cu osebire exact pentru puterea judecătorească, a căreia misiune este redusă exclusiv la rezolvarea unor categorii de afaceri, precis determinate, și cari nu comportă nici o aplicare mai largă sau diferită,

Fie-care din puterile Statului având astfel la baza lor un anumit principiu și un punct de vedere bine determinat, activitatea fie-căreia din puteri poate fi privită din mai multe puncte de vedere : al naturii proprii, al caracteristicii acestei activități și al competenței în care puterea se desfășoară și în fine, al drepturilor pe cari puterile le posedă pentru a exercita funcțiunea lor proprie în limita competenței ce-i este atribuită.

Acestea zise, să intrăm în examinarea acelor principii constituționale pe care este așezată puterea judecătorească belgiană, unde redactorii constituțiunii ei au reușit a ridica funcțiunea de a judeca la rangul unei instituțiuni cu un caracter eminentamente național, demnă de a fi studiată din punctul de vedere al caracterelor originale ce prezintă și demnă de a fi imitată chiar de Statele cele mai bine organizate.

Independența constituțională a puterii judecătorești.— Constituțiunea belgiană se ocupă cu grijă de această putere. Congresul național belgian sub impresiunea evenimentelor care liberase Belgia de dominațiunea și regimul olandez, temându-se de abuzurile și despotismul puterii executive de cari până atunci suferise, s'a preocupat de a găsi cel mai bun mijloc a se apăra în contra acestei puteri ; pentru aceasta și-a pus toată încrederea în lege și justiție și a înconjurat ast-fel cu garanții constituționale reale și eficace puterea judecătorească.

Astfel ne explicăm claritatea cu care însăși constituțiunea a determinat regulele de organizare și de competență ale „puterii de a judeca“. În această privință dispozițiunile ei sunt minuțioase și complete, din ele se degajează un sistem important de garanții constituționale.

Puterea judecătorească este una din cele trei puteri constituționale. Sub rubrica „puterilor“, art. 25 declară că : toate puterile emană de la națiune și sunt exercitate după modurile stabilite prin constituțiune. Art. 30 încredințează expres puterea judecătorească curților și tribunalelor și prin o serie de 16 articole fixează bazele de organizare și de competență ale acestei puteri. Această putere este dar în Belgia egală cu cele l'alte două, una din cele trei mari ramure autonome ale puterii publice, unul din dezmembrămintele constituționale ale suveranității Statului. Funcțiunea de a judeca ea însăși este o prerogativă deslipită de autoritatea suverană, o emanațiune a constituțiunii, un organism stabil de puterea constituentă. Hotărârile judecătorești se pronunță în numele națiunii, adică în numele Statului care o reprezintă și o încarnează și de la care corpurile judecătorești au primit o anumită delegațiune. În această privință Belgia s'a separat complet de chartele franceze de la 1814 și 1830. Acesta este un fapt remarcabil și trebuie reținut. „Ori-ce justiție, ziceau aceste charte, emană de la rege și se administrează în numele lui“. Con-

gresul Național belgian a respins această teză după care justiția devine o ramură, și mai precis zis, o dependență a puterii executive. El a crezut că este de esența regimului constituțional să ridice funcțiunea judecătorească la înălțimea unei puteri independente, el a refuzat ast-fel să confere regelui o asemenea atribuțiune al căreia exercițiu în urmă el l-ar delega. Și dacă constituția belgiană a prescris ca deciziunile să se execute în numele regelui, redactorii ei au vrut să aducă un omagiu majestății regale care simbolizează sau personifică suveranitatea Statului.

Constituțiunea belgiană a înlăturat ast-fel orice sfertări de interpretare ; executiva nu este depozitarul funcțiunii de a judeca ; această sarcină a devenit o ramură autonomă a suveranității, o *funcțiune cardinală*, cum zice Palma, eminentul autor de drept public italian.

Odată bine fixați asupra acestor principii, în privința cărora vom mai avea încă ocaziunea a reveni, putem zice, în această ordine de idei, că Congresul Național belgian a văzut bine și în mod înțelept când a consacrat existența puterii judecătorești, ca putere distinctă și independentă de cele l'alte două, ale cărei decizii sunt acte publice, acte suverane, autentice, pentru că emană în forme stabilite, dela magistrați exercitând autoritatea ; executorii, pentru că curțile și tribunalele, organe ale unei ramure autonome ale puterii publice, pronunță hotărârile cu titlu de „imperium“ în numele națiunii și în virtutea unei delegațiuni constituționale.

Justiția, mai ziceau oratorii congresului belgian cari au inspirat textele constituțiunii, se sprijină pe imparțialitate ; imparțialitatea este marea virtute ce se cere judecătorilor. Or, imparțialitatea n'are mai bune garanții decât în independență. Independența *puterii judecătorești* și a *magistraților* cari o exercită a fost și a trebuit să fie una din chestiunile fundamentale de cari fondatorii instituțiilor naționale belgiene au avut să se preocupe. Idealul acelei independențe ce ei n'au încetat de a avea înaintea ochilor și cari au impus aceste texte constituționale, a ridicat funcțiunea de a judeca la rangul de putere constituțională autonomă, care a garantat ordinea jurisdicțiunilor, adică stabilitatea legală a Curților și tribunalelor, independența magistraților și inviolabilitatea procedurilor ; în fine, a înscris acele texte memorabile cari delimitează riguros competența organelor justiției și a mers până acolo în cât a atribuit Curței supreme dreptul de a pronunța decizii suverane în materie de conflicte de atribuțiuni.

Independența judecătorească nu este astfel un cuvânt deșert în Belgia, și după ce vom vedea imediat examinând organizarea ce i s'a dat, vom putea mai bine interpreta și explica în urmă aceleași texte care fără modificări s'au introdus în constituțiunea română.

Organizarea judecătorească belgiană.— Aceste zise și fără a ne mai repeta, să vedem acum cari sunt în Belgia și bazele de organizare și de funcționare ale puterii judecătorești.

Aruncând o privire de ansamblu asupra constituțiunei belgiene, se poate ușor vedea necesitatea de care s'au pătruns redactorii ei de a introduce în structura edificiului judecătoresc, elementul unității, al calității și elementul democratic. A dat satisfacțiune ideilor și tendințelor democratice prin crearea unui însemnat număr de instanțe judecătorești, de care a apropiat în așa fel justițiabilul în cât a făcut justiția accesibilă tuturilor cetățenilor și a aplicat principiului electivității la numirile în magistratură.

Unitatea justiției a realizat-o prin unitatea chiar a puterii care o administrează, putere unică, putere a Statului, una și indivizibilă.

Elementul calității s'a introdus prin selecțiune, prin garanții de independență, de cari se bucură magistratii și condițiuni severe de admitere în magistratură. Nu este țară în Europa în care să se ceară mai multe garanții serioase de capacitate profesională, pentru magistrați, ca în Belgia.

Organizarea judecătorească belgiană este stabilită în linii mari de către însăși constituție. Elementele constitutive ale puterii judecătorești, — zicea raportorul congresului național belgian — au două obiecte: unul de a stabili ordinea jurisdicțiunilor, cel l'alt de a chema la exercițiul acestei puteri oameni cari să întrunescă pe lângă probitate și cea mai strictă imparțialitate, o cunoștință aprofundată a legilor.

O constituțiune, mai zicea raportorul, nu poate neglija însă de a lua garanții pentru a procura cetățenilor o magistratură independentă și capabilă. De aceea constituțiunea a mai înscris, pe lângă dispozițiile ce am văzut, texte relative la recrutarea magistratilor și a situațiunei de independență ce trebuie să le fie asigurată.

Astfel, congresul național belgian a crezut că era necesar a se introduce anumite restricțiuni ce a impus puterii guvernamentale la numirile în magistratură, și pe care le-a bazat pe principiul electivității. Organizarea aceasta, zic autorii de drept public belgian, se sprijină pe principiile trase din însăși constituțiunea din din 1831, pe vechi tradițiuni și rațiuni de ordine națională și practică și care nu exclud numirea lor prin decret regal odată ce ei au fost desemnați prin alegere.

Tradițiunea electivității este consacrată de vechiul drept belgian, care consistă în dreptul suveranului de a alege din lista prezentată unul din cei trei candidați propuși de «Corpurile de Justiție».

Legea fundamentală olandeză (aplicată Belgiei până la unire) stabilea un drept de prezentare a unei întregi liste de candidați, pentru numirile la Inalta Curte și încredința sarcina alcătuirii listei

«Statelor Generale». De altă parte, numirile membrilor Curților provinciale de justiție se făceau de guvern după listele candidaților prezentate de „Statele provinciale”.

Congresul național, dacă n'a imitat strict aceste sisteme, s'a inspirat în mod foarte judicios de ele și legea din 1869 le-a dat o formă mai complectă și bine lămurită.

Astfel belgienii au crezut că prezentarea listelor se impunea, că ele ofereau o garanție în contra arbitrariului guvernamental, limitând lista la doi candidați. Recomandarea este în Belgia, în același timp, judiciară și politică ea emană totdeauna din partea instituțiunilor judiciare interesate și din partea acelor ne-judiciare tot interesate. Prezentarea judiciară permite alegerea serioasă și luminată din punctul de vedere al aptitudinilor juridice, integrității și capacității profesionale. Prezentările politice au părut, de altă parte, necesare pentru a se apăra împotriva nepotismului și excluderea candidaților corpurilor de justiție.

Este important pentru noi de reținut mai întâi, în această privință, modul în care se fac în Belgia numirile la Curtea de Casație. În Belgia miniștri nu pot fi puși sub acuzațiune de cât de cameră și nu pot fi judecați de cât de Curtea de Casație. Având de apărat un interes politic, ce se învederează netăgăduit prin atribuțiunea dată Curței de Casație, Constituțiunea belgiană nu numai că a refuzat miniștrilor să aibe vre-un rol în numirile dela Curtea de Casație, dar a împins scrupulul până acolo în cât n'a conferit nici Camerei deputaților dreptul de prezentare al listei; pentru acesta s'a conferit numai Senatului dreptul de a prezenta un candidat și Curței de Casație/un alt candidat și de cele mai multe ori și de un șir neîntrerupt de ani atât Senatul cât și Curtea de Casație au prezentat din acesteia același candidat. Regele singur are dreptul la alegere, și în urmă numește prin decret. Pentru Curțile de apel, președinți și vice-președinți de tribunalé, desemnarea deasemenea se face tot prin prezentare a doi candidați aleși, unul de aceste instanțe cel l'alt de consiliile provinciale (foste State provinciale).

Acesta este sistemul de electivitate constituțional impus de art. 99 din Constituția belgiei.

Constituțiunea aceasta s'a mai preocupat încă, în interesul unei bune administrațiuni a justiției, și de garanții de luat pentru a asigura independența judecătorului. Ea a crezut că cele mai bune garanții sunt acelea în cari judecătorul n'are a se teme nici să spere ceva de la puterea guvernamentală. Puterea, zicea raportorul constituțiunei, n'are nici un mijloc de a constrânge judecătorul la complezențe, când n'are la dispozițiunea sa mijlocul de a influența sentințele, nici prin avantaje de procurat, nici prin amenințări de exercitat. În această privință constituția belgiană nu lasă nimic de dorit, ea ga-

rantează în mod perfect independența magistraturii prin: inamovibilitate, impunând fixarea salariilor și interzicând cumulul sub ori-ce formă s'au denumire ar fi el. Dacă, pentru primele două măsuri de asigurare, de independență, este inutil să mai insistăm, atunci când cunoaștem rațiunile pentru cari s'au impus, asupra cumulului oare cari lămuriri sunt încă necesare.

Avantagiile rezultând din fixarea salariilor n'ar fi atinse dacă guvernul ar fi putut eluda art. 102 din constituție, conferind magistraților funcțiuni extra-judiciare salariate. Art. 103 const. belg. obviază acestui pericol interzicând cumulul funcțiilor judecătorești cu orice funcțiuni salariate pe care guvernul le-ar putea conferi.

Nici un judecător, zice art. 103, nu poate accepta delă guvern funcțiuni salariate, afară numai dacă ei le exercită gratuit. Articolul 103 merge însă și mai departe, el îngăduie legiuitorului să stabilească și incompatibilități absolute, și să interzică cumulul cu exercițiul chiar al funcțiilor gratuite conferite de guvern; aceasta în scop de a suprima orice punct de contact între guvern și judecător.

Odată ce am văzut cât mai rezumat posibil sistemul constituțional belgian, care a asigurat atât independența constituțională a puterii judecătorești, cât și întregul sistem de garanție pentru ca concomitent să asigure și prin însăși texte constituționale independența funcțiunii de a judeca, urmează să vedem care sunt principiile stabilite în constituțiunea română și ce aplicațiune ele au primit.

Puterea judecătorească și Organizarea ei în România. — Față de reproducerea art. 25 din constituția belgiană, devenit art. 31 al constituției noastre, se impune a zice: că redactorii ei au proclamat principiul separațiunii puterilor; și atunci când acest text mai declară în mod solemn: că toate puterile emană de la națiune, că ele nu se pot exercita de cât prin delegațiune și în formele stabilite de constituțiune, apoi logica cea mai simplă ne conduce a zice că însuși textul care a creat aceste puteri, a impus organizarea, funcționarea și competența lor.

De alt-fel, din combinațiunea articolului citat, cu art. 35, 36, 93 al. 5, 104 și 105 din constituție — ținând seamă și de interpretarea ce s'a dat, după cum am văzut, textelor similare ale constituțiunii belgiene — ajungem să zicem că constituția noastră a făcut din puterea judecătorească o putere egală cu cele l'alte două, ca și acestea un desmembrământ constituțional al suveranității Statului căreia i-a-fixat bazele de organizare, de funcționare și de competență.

De altă parte, consecinte cu ea însăși, Constituția prin efectul art. 93 al. 5 stabilind o legătură indisolubilă între independența constituțională a puterii judecătorești și independența funcțională a magistra-

tului, a făcut din funcțiunea de a judeca o prerogativă desprinsă de autoritatea suverană, o emanațiune a constituției. Astfel ne explicăm cum hotărârile judecătorești se pronunță în numele legii și al constituțiunii, adică în numele statului care o reprezintă și o în carnează, delă cari corpurile judecătorești au primit delegațiunea de a judeca. Rațiunile le cunoaștem, le-am spus deja și de altfel le găsim și în dezbaterele și lucrările congresului belgian care a înțeles să se depărteze de chartele franceze din 1814 și 1830, pentru că altfel justiția devenea o ramură s'au mai precis o dependență a puterii executive.

Cel mai puternic argument constituțional în acest sens și care a scăpat autorilor de drept public și a celor cari prin diferitele legi propuse s'a ocupat de organizarea judecătorească rezultă netăgăduit din textul art. 93 al. 5 deja citat.

Intrădevăr cea dintâi parte a acestui articol interzice dreptul puterii executive *de a suspenda cursul urmăririi sau al judecăței*; el nu este de cât urmarea logică a textelor anterioare ce proclamă principiul neatârării complete a puterii judecătorești. Cea de a doua parte a alineatului 5 al art. 93, interzice formal puterii executive a interveni într'un mod oare care în administrația justiției.

De această ultimă parte a al. 5 al art. 93, constituția belgiană a legat întregul sistem de garanții constituționale care asigură independența funcțională a magistratului prin electivitate, inamovibilitate, salariul și interzicerea cumulului, sau acceptarea vreunei delegațiuni extra-judiciare altfel decât gratuit.

Omisiunea textelor constituției belgiene, care stabilește bazele organizării judecătorești din acea țară, a fost luată ca un admirabil pretext de autorii dreptului public român pentru a legitima și justifica menținerea în vigoare a principiilor legilor de organizare judecătorească din 1864 care, contrar spiritului și textelor constituției azi în vigoare, consacră formal *dependența* justiției de puterea executivă.

Dovadă că o confuziune vroită s'a făcut, ne-o dă însuși d. Disescu care omițând dispozițiunile art. 93 al. 5 examinează foarte laconic articolele 31, 35, 36, 104 și 105 din constituție, și fără a da vreun răspuns la nedumerirea de care este coprins, se întrebă și afirmă în acelaș timp:

„In constituția română puterea judecătorească este cuprinsă în art. 36 care arată că se exercită de Curți și tribunale și că hotărârile și sentințele lor se pronunță în virtutea legii și se execută în numele regelui. Despre puterea judecătorească se ocupă și art. 104 și 105. Este o deosebire însă între aceste articole. În art. 36 se vorbește de instituirea puterii judecătorești și de independența sa, cu alte cuvinte de principiul separațiunii și organizării puterii judecătorești și de condițiunile în cari ea trebuie să fie propusă spre a fi inde-

pendentă. Art. 104 și 105 presupun puterea judecătorească organizată și ne arată rolul și atribuțiunile ei“.

Confuziunea apare însă în mod desăvârșit atunci când cunoaștem motivele prin care se combate propunerile ilustrului democrat Costache Rosetti, care printr'un admirabil auto-proiect depus pe biourourile Camerei ne dă argumente constituționale irefragabile pentru a înlătura argumentele d-lor Disescu și Stelian cari, contrariu spiritului și textelor constituției, țin organizarea judecătorească legată de principiile legiurilor anterioare constituției dela 1866. Costache Rosetti, care cerea organizarea puterii judecătorești pe bazele electivității, în expunerea pe care a făcut-o parlamentului, care de altfel rezumază întreaga doctrină de drept public belgian, atacă sistemul legat de legea de la 1864 ca anticonstituțional el se exprimă astfel : „după art. 31 din Constituție, toate puterile „Statului emanând dela națiune, puterea judecătorească trebuie să aibă și dânsa aceeași „origine. Dacă magistrații sunt numiți de puterea executivă, atunci puterea judecătorească nu mai e emanațiunea suveranității naționale, ci o funcțiune subordonată puterii executive dela care emană și încredințată unor persoane cu totul la discreția ei. Cu chipul „acesta autoritățile judecătorești în loc să formeze „o a treia putere în Stat, nu sunt de cât o ramură „subalternă de administrațiune publică“.

D-nii Disescu, și Stelian sunt adversari hotărâți ai propunerii lui Costache Rosetti care, de altfel, nu este de cât quintesența acelor principii ale constituției belgiene rezultând din textele transcrise fără modificări în constituția română.

D-l Disescu, în perfect acord cu d-l Stelian¹⁾ care,

¹⁾ «Condițiunile de căpetenie cerute pentru funcțiunile judecătorești, spune d-l Stelian, sunt : știința teoretică și practică, imparțialitatea, independența.

În ce mod se poate obține îndeplinirea cât mai mult a acestor condițiuni de către personalul judecătorec ?

Dacă din punct de vedere doctrinar, toate sistemele se pot propune și discuta, din punctul de vedere al organizării noastre constituționale sunt principii sigure cari ne mărginesc alegerea și ne indică chiar orientarea. Avem într'adevăr în constituțiune următoarele dispozițiuni hotărâtoare, art. 31, 35 și 93 al 6. Din copirinsul acestor texte rezultă neîndoios că principiul separațiunii puterilor statului nu este ni i pentru puterea judecătorească mai absolut de cât pentru cele l'alte puteri ; că dacă, în exercițiul atribuțiunilor sale, puterea judecătorească este și trebuie să fie cu desăvârșire independentă de orice altă putere, nu tot așa este origina sa. Întru cât numirea tuturor magistraților trebuie să se facă de Rege, adică de capul puterii executive. Așa fiind, orice alt mod de numire în funcțiunile judecătorești ar fi contrariu principiilor constituționale. Iată de ce nu ne putem gândi, în special, la electivitatea magistraturei, ori care ar fi compunerea corpului electoral sau denumirea sub care s'ar ascunde sistemul de alegere, fără a mai vorbi de gravele inconveniente ce ar prezenta acele sisteme, introducând în corpul judecătorec și pasiuni politice sau spirit de coterie și nepotism.

Cee-ce însă constituția permite și suntem datori să facem, este să reglementăm exercițiul acestui drept de numire, înconjurându-l cu măsuri de precauțiune, cari să constituie nu

prin expunerea de motive a proiectului său de lege de organizare judecătorească din 1909, ne spune în fond acelaș lucru, combate teoria lui Rosetti pe trei motive : 1) Că constituția nu spune nicăeri că puterea judecătorească este electivă ; 2) Că principiul electivității este în contradicțiune cu art. 93 al. 6, de oarece regele numește și confirmă în funcțiunile judecătorești ; 3) Că sistemul este în contradicțiune cu art. 31 al const. *de oare-ce judecătorul numit deține numai titlul funcțiunii dela guvern, puterea însă de a judeca, o deține nu dela guvern ci dela națiune.*

Toate acestea se înlătură pe motivele ce deja am dezvoltat ; totuși noi explicațiuni sunt încă necesare. Mai înainte însă de a reveni cu aceste noi explicațiuni, cred necesar, să reamintesc D-lor Disescu și Stelian că principiul electivității pe cari D-lor îl combat, este admis la noi astăzi pentru Curțile cu jurați, a căror competență poate fi modificată pe cale de lege ordinară, permițând ca unele crime sau delict să treacă în judecata unora sau altora din aceste instanțe ; de altă parte, acelaș principiu de electivitate mai este admis și pentru instanțele care în materie de expropriere, pentru cauză de utilitate publică, fixează îndeminzări cari totalizate reprezintă sute de milioane de când juriul de expropriere funcționează la noi în țară. Aceste zise să revenim la motivele mai sus invocate.

Primele două motive se mai înlătură încă pe considerațiunile susținute pe textele și comentariile logice ale autorilor de drept public belgian care în spiritul și înțelesul art. 25 — 31 Const. română aplicând principiul electivității l'au conciliat perfect de bine cu prerogativele atribuite Suveranului pe cari nu numai că constituția nu le-a uzurpat, dar din contră i-a adus cel mai frumos omagiu atunci când interzicând, de o parte cu orice amestec al puterii executive în numirile în magistratură, a făcut de altă parte, din Suveran un arbitru suprem, căruia i-a dat, în mod exclusiv sarcina de a desemna după listele de prezentare eșite din alegerea făcută de cele două corpuri prevăzute de constituție, pe acel care prin decret regal îl numește sau îl confirmă în funcțiune.

Cel de al treilea motiv, bazat pe o serie de confuziuni ce mi-au sarcina de a le face evidente, și în contra căruia nu mă pot împedeca a protesta cu cea din urmă energie, mă obligă a-l combate cu toată tăria convingerilor mele.

Protestarea este cu atât mai legitimă cu cât pe asemenea confuziuni, ce numai un interes politic pot justifica, s'a profesat dela catedră, în parlament ori

numai o garanție de dreaptă selecțiune pentru postulanti, dar și o apărare pentru însăși puterea executivă în contra stăruințelor și influențelor politice.

Și în acest spirit cele mai bune măsuri ce se pot lua sunt : examenul de capacitate, stagiul și înființarea unui consiliu superior pentru magistratură.

de câte ori a fost ocaziunea ca organizarea justiției să fie discutată și înaintea instanțelor judecătorești chiar, o teorie absolut contrară principiilor constituționale.

Aceasta este cu atât mai regretabil cu cât se știe că nimic nu zdruncină mai mult de cât principiile care se contrazic.

Aceste contraziceri vom căuta a le scoate la iveală; concluziunile vor veni în urmă de la sine.

Intrebăm pe d-nii Disescu și Stelian: de unde au scos d-lor teoria după care judecătorul deține numai titlul funcțiunii de la guvern iar puterea de a judeca de la națiune; teorie pe care vor să ne-o impue cu acea autoritate necontestată pe care cu drept cuvânt și unul și altul o au în țară la noi?

Teoria aceasta, d-lor, este împrumutată; ea a fost impusă în Franța, în urma tranzacțiunii intervenită între orleaniști și republicani, prin constituția din 1875 care a redus la două puterile constituționale ale statului, repunând în vigoare principiul chartelor franceze din 1814 și 1830, și cari proclamau ritos că justiția se dă în numele regelui. Principii cari consacra formal dependența justiției de puterea executivă și care erau perfect aplicabile justiției române sub imperiul legii din 1864, 1861, când ea se dădea în numele Domnitorului.

Această teorie este susținută cu tenacitate și azi în Franța de acei autori ai dreptului public, complici ai puterii executive, cari în anumit interes urmăresc cu cea mai mare îndârjire aservirea justiției. În fruntea lor stă actualmente d-l Duguit și care sub o formă mai savantă prezintă la rândul său teoria astfel: „funcțiunea și puterea nu sunt sinonime; pe când puterea este un element constitutiv al suveranității; funcțiunile sunt manifestările voinței Statului, pentru a produce un efect în domeniul dreptului“.

Prin urmare, teoria d-lui Disescu și găsește atât origina cât și aplicațiunea numai acolo unde justiția este transformată într-o ramură de administrațiune publică dependentă de puterea executivă; teorie pe care autorii de drept public belgian și oratorii congresului național belgian²⁾ au denunțat-o

²⁾ Raportul comisiunii speciale al Congresului național Belgian, la capitolul puterilor se exprima astfel:

«Publiciștii au recunoscut în guvernământ trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească. Existența acestor trei puteri a fost recunoscută de constituția franceză din 1791, precum și de aceia a anului al III-lea; Constituția franceză din anul al VIII-lea, și chartele franceze din 1814 și 1830, au adoptat însă un sistem diferit. Fără a o enunța formal, sistemul acesta trece ordinul judecătorec ca o ramură a puterii executive și nu recunoaște de cât două puteri în Stat. Acesta era un mijloc de aservire al tribunalelor ce anume se urmărea. Și experiența ne-a învederat cât este de ușor a abuza de această putere.

«Proiectul nostru spre deosebire de cel frances (ce oferă un atât de trist exemplu și plin de urmări funeste, recunoaște formal existența celor trei puteri în Stat.

«Puterea executivă nu va mai putea încălca astfel drepturile celorlalte ramure ale puterii suverane; puterea judecătorească este și devine astfel o adevărată putere consti-

și au combătut-o cu ultima energie. În contra ei au reacționat consacrand formal existența celor trei puteri, pe principiul separațiunii, al independenței constituționale a puterii judecătorești și al independenței funcționale a magistratului.

Este interesant să se urmărească cum publiciștii belgieni judecând cauzele apreciază consecințele la cari au dus în Franța aplicarea principiilor impuse prin constituțiunea din 1875. Ast-fel autorii de drept public belgian, care nu împărtășesc părerea d-lui Duguit, constatând că idealul de viața al unui individ ca și al unui popor se sprijină pe mândrie, onorabilitate, siguranța zilei de mâine și de prosperitate generală, se întreabă: oare în cea de a doua parte a secolului al XIX existența Franței a corespuns ea acestui ideal? Situația de astăzi a justiției franceze, se mai întreabă acciași autori, este ea normală, regulată și imaginea unei sănătoase constituțiuni fizice, ori, din contră, un semn al unei stări morbide și al unei insuficiențe organice.

Fapte numeroase vin în sprijinul celei de a doua din aceste aprecieri. Ele descoperă în mod particular viciul unei organizațiuni judecătorești ce nu se întemeiază pe rațiune, Afacerea Panama; afacerea companiei drumurilor de fer de sud; afacerea Dreyfus; lichidarea bunurilor congregațiunilor; afacerile Humbert, Syveton, Caillaux; opere geniale, în fine cum este „La Robe rouge de Brieut“ a căreia actualitate nu este încă epuizată și care ne înfățișează sub toate formele și aspectele lui nefaste, vibriunul politicei care a coprins magistratura franceză și care pune atât de bine și mișcător în evidență lupta eternă ce este în om între datorie și interes; prima care impune toate sacrificiile, cel'alt care, întemeiat pe dificile situațiuni financiare, ambițiuni nemăsurate, arivism etc. admit transacție între datorie și interes.

Toate aceste fapte și împrejurări sunt atâtea titluri care nu numai că au dat de gândit spiritului curat francez, dar a căror faimă a trecut, din nefericire, hotarele Franței și au fost de așa răsunătoare notorietate. În ele Francezii au văzut spectrul acelora timpuri ale Franței când se intronase așa zisă „La Paulette“; acel sistem dezastruos al cumpărării funcțiunilor judecătorești și cari sub Colbert produsese tezaurului public 417. 632. 843 livre.

Știm cu toți că întreaga țară a suferit, a fost turburată și divizată; se mai știe de asemenea că multe alte atentate au fost aduse probității publice și siguranței individuale, tolerate, insuficient reprimite cari au mișcat și buimăcit opinia publică franceză.

Unde găsim izvorul unei ast-fel de stări de plâns

«tuțională independentă, și ea se exercită de curți și tribunale și numai de acestea, comisiuni sub orice denumire sau tribunale extraordinare fiind formal interzise a se mai înființa sau crea».

dacă nu în lipsa unei energice represiuni imediate și pe care numai o justiție independentă o poate face; independentă care până în prezent nu i s'a atribuit.

Această independentă nu se poate spera atâta timp cât justiția depinde de puterea executivă care nu este animată în Franța de acel sprijin imuabil de justiție dar de necesități politice contingente și variabile dela o zi la alta.

Acestea zise, răspunzând d-lor Disescu și Stelian și de acord cu autorii de drept public belgian, cari nu fac distincțiune între independența constituțională și independența funcțională, a căror natură intimă le fac inseparabile fiind dat idealul comun ce se urmărește, vom zice și noi ca concluziune: pentru ca politica să nu turbure profund o țară trebuie ca justiția să domnească. Și pentru că se urmărește a ni se impune teoriile dela 1875 din Franța, vom mai adăoga că se va întâmpla același lucru în ori-ce țară, atât timp cât nu domnește o putere judecătorească suverană în sfera ei de acțiune și independentă de cele l'alte două puteri!

Dar teoria d-lui Disescu care combătând pe Costache Rosetti, vrea cu ori-ce preț să ne țină legați de principiile legii de organizare judecătorească din 1864 și 1861, este în contradicție cu părere ce d-sa are atunci când acordă judecătorului român dreptul a cerceta constituționalitatea legilor și a refuza aplicarea lor dacă sunt anti-constituționale; drept pe care d. Disescu îl deduce din suprimarea art. 107 al constituției belgiene, ce n'a fost trecut în constituția română, d-sa înclinând astfel către sistemul dreptului public american, ce este un izvor al dreptului public belgian și deci și al celui român.

Am văzut, când am examinat aplicațiunea ce a primit în diferitele state principiul separațiunii puterilor, că prerogativa cea mai importantă care se poate acorda puterei judecătorești, este aceea de a-i conferi dreptul să înlătore aplicarea legilor anti-constituționale și că țări ca Statele-Unite, care au recunoscut formal acest drept în favoarea puterei judecătorești a devenit acolo garanția cea mai sigură a drepturilor individuale și a tuturor libertăților publice și private.

Dacă acestea sunt consecințele prin admiterea în favoarea puterei judecătorești a unei atari prerogative, întrebăm cu drept cuvânt pe d-l Disescu, dacă d-sa recunoaște acest drept judecătorului român, dedus din suprimarea art. 107 al constituției belgiene, și în această privință suntem de perfect acord cu d-sa; apoi cum se poate concilia această teorie, cu cealaltă pe care d-sa o susține și prin care, din suprimarea textelor belgiene cari pun bazele de organizare judecătorească, d-sa înlăturând principiile constituționale în vigoare ne ține legați de principiile legiurilor anterioare constituției și anume celor din 1858—1861, 1864 și 1865.

Cum este posibil a ne lega de aceste principii cari proclamă formal dependența puterei judecătorești, dependență dedusă din aceea că aceste legiuri proclamă că justiția să dă în numele Domnitorului și că numirile sunt exclusiv rezervate lui, absolut fără nici un control sau condițiune de admisibilitate?

În rezumat, d-l Disescu prin suprimarea art. 99, 100, 102 și 103 din constituția belgiană ne leagă de principiile legilor din 1864—1861, care după cum spune Rosetti și după cum și noi am dovedit-o, proclamă formal *dependența justiției față de puterea executivă*, iar prin suprimarea art. 107 al constituției belgiene trece peste constituția acestei țări și mergând la izvoarele ei ne duce la sistemul american care asigură justiției acea independență ideală, criticată de autorii dreptului public — și chiar de d. Disescu — că duce la izolarea acestei puteri de celelalte două.

Teoriile d-lui Disescu sunt inconciliabile pentru bunul motiv că sunt contrare spiritului și textelor constituției astăzi în vigoare, care au proclamat formal neatarnarea puterei judecătorești, a recunoscut-o pentru prima dată ca putere în Stat etc. principii contrare a celor stabilite prin legiurile dela 1864—1861—1858 ce prin efectul art. 129 al constituției noastre sunt abrogate ca fiind contrare noilor principii ce a impus. Astfel se explică de ce sa lăsat în sarcina legiuitorului ordinar să elaboreze fără întârziere — cum zice însuși constituțiunea — o lege de organizare în spiritul și aplicațiunea noilor principii.

Starea de dependență față de puterea executivă este însă în contradicție și cu principiile înscrise în art. 101 din constituție care pentru a pune o sancțiune responsabilității ministeriale face din Curtea de Casație organul chemat a judeca pe miniștrii.

Ne întrebăm acum, d-lor; și încă și din acest punct de vedere, cum se poate concilia teoriile d-lor Disescu și Stelian cu acel drept pe care puterea executivă și l'a însușit de a face numirile la Curtea Casației, în privința cărora nu rare ori i-am auzit spunându-ne că ele se hotărăsc definitiv printr'un vot dat în Consiliul de Miniștri:

Această situație nu explică ea ore îndeajuns că de la 1879 până astăzi nu s'a mai făcut nici o aplicațiune a principiului responsabilității ministeriale!

Imposibilitatea de ordin constituțional și moral ca puterea executivă să decidă de numirile la Curtea de Casație, devine tot atât de evidentă când mai cunoaștem că pe temeiul legii din 1905 — abrogată în urmă și repusă în vigoare la 1912 — s'a mai dat în competența Curții de Casație dreptul de anulare al decretelor regale — ce se dau pe răspunderea exclusivă a miniștrilor — și a tuturor actelor abuzive de autoritate ale puterei executive și a administrațiilor publice ce de ea depind.

Din cele expuse apare dar evident interesul politic pe care puterea executivă l'are de a ține sub dependența sa puterea judecătorească — ce au redus-o astfel la rolul unei ramure subalterne de administrațiune publică — interes politic ce n'ar fi putut triumfa dacă n'ar fi fost secondat de personajii politice având valoarea și autoritatea necontestată a d-lor Disescu și Stelian.

Este cazul aci pentru a încheea în această ordine de idei, prin care am urmărit a pune în evidență contradicțiunile în cari au căzut cei doi mari maestri — adversari ai independenței puterii judecătorești — să reproducem părerea d-lui Disescu care pune atât de bine în evidență urmările la cari duc teoriile greșite ce produc confuziuni în aplicarea principiilor constituționale privitoare la puterile Statului. D-l Disescu ne spune: „în agitațiunile politice, studiul dreptului public este de cel mai mare folos căci servă de far conducător în mijlocul aparențelor și a curentelor greșite; el singur arată oamenilor de Stat calea ce trebuie să urmeze, căci ei mai mult de cât oricare alții trebuiesc să cunoască limitele puterilor ce au.

„În această ordine de idei, dacă este bine ca fiecare cetățean să știe care este datoria lui, cu atât mai mare cuvânt, cel care vrea să guverneze, trebuie să-și cunoască țărmlul, căci greșelile mari cari se fac din ignoranță sunt tot atât de prejudiciabile ca și când ar fi făcute cu intenție“.

(Va urma).

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența de la 3 Mai 1919

Președenția D-lui VICTOR ROMNICEANU, Președinte

Max Frankel cu Al. Toma

Decisia No. 82

Acaparare de imobile. — Art. 38 al 2 din legea măsurilor excepționale.

Conform art. 38 al 2 din legea măsurilor excepționale, se socotește acaparare în scop de speculă, fapta unui hotelier care închiriază pe lângă hotel și prăvăliile din imobil, cu scopul de a le subînchiria, iar nu a le deține pentru dânsul. Declarațiunea făcută în urmă de chiriaș cu ocazia judecăței la Tribunal, că nu va subînchiria prăvăliile cât timp va exista prohibițiunea din art. 38, nu poate să schimbe situațiunea din art. 38, nu poate să schimbe situațiunea, căci pentru existența acaparării trebuie să linem seamă de intențiunea părților în momentul contractului de închiriere, iar nu de declarațiunile lor ulterioare.

S'au ascultat d-nii avocați F. Chefner și I. Gr. Periețeanu în desvoltarea motivelor de casare, și d-l avocat N. C. Saita, în combateri;

Deliberând:

Asupra motivelor de casare;

«Exces de putere și denaturare de fapte.

«În adevăr Tribunalul admite ca constatat că chiriașul a

«fost silit să ia în chirie pe lângă hotelul Traian și cele zece prăvălii de sub hotel, pe când înaintea Tribunalului nu s'a produs nici o dovadă de către chiriași, care să constate acest fapt;

«II. Violarea art. 38 din legea măsurilor excepționale. prin faptul că Tribunalul pretinde că pentru ca să existe acaparare să cere ca chiriașul să fi subînchiriat de fapt imobilele închiriate de D-sa, adică ca consumațiunea să fie consumată, pe când din textul clar al citatului articol rezultă evident că, prin acaparare se înțelege faptul unui chiriaș de a lua cu chirie mai multe imobile în scop de a le specula, ceea ce în speță rezultă atât din textul clar al contractului, cât și din împrejurarea că chiriașul însuși a declarat că a luat cu chirie, cu intențiunea de a subînchiria, 7 din prăvăliile închiriate;

«III. Exces de putere și violarea art. 38 din legea măsurilor excepționale prin faptul că Tribunalul, deduce că specula în viitor nu se va putea produce, interpretând ca aplicațiunea acestei dispozițiuni cu privire la acaparare este determinată numai până la pacea generală, pe când de nicăieri din lege nu rezultă aceasta, din contră fiind o măsură de ordine publică, prohibițiunea este absolută și nelimitată, ea urmează a și produce efectele imediat ce s'a constatat închirierea mai multor imobile cu intențiune de speculă cum e în specie;

«IV. Exces de putere și denaturare de fapte prin faptul că Tribunalul declară că nu se dovedește specula și nici intențiunea de specula, pe când din însuși considerentele sentinței se vede că Tribunalul a constatat subînchirierea unei din prăvălii către un frizer, și a luat act de declarațiunea chiriașului că renunță la șapte din prăvăliile închiriate;

«V. Greșită interpretare și violare a art. 37 din legea specială autorizând luarea de măsuri excepționale, cu exces de putere»;

«De și constată în fapt că intimatul a luat cu chirie întreaga clădire, coprinzând un hotel și 10 prăvălii cu intențiunea, (mărturisită în instanță) de a subînchiria 7 din ele și că a subînchiriat una pentru frizerie, totuși Tribunalul refuză a constata existența delictului de acaparare».

«Pentru a ajunge la această soluție, Tribunalul își sprijină hotărârea pe considerațiuni protivnice spiritului legii și înlătura obiecțiunile noastre dovedite, fără a le cerceta. Acest din urmă fapt constituie un învederat exces de putere, iar interpretarea greșită a legii a dus la violarea art. 37».

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, Tribunalul Tutova, judecând ca primă și ultimă instanță a respins acțiunea prin care Max Frankel, în calitate de proprietar a intentat-o în contra chiriașului său Alx. Toma, pentru că, în virtutea dispozițiunilor art. 38 din legea măsurilor excepționale, să se declare nul și desființat contractul de locațiune, autentificat de acel Tribunal la No. 1488/918;

Având în vedere că, pentru a putea hotărâ astfel Tribunalul constată, în fapt că, intimatul locatar, de profesiune hotelier, a închiriat de la recurent întregul imobil al acestuia, situat în orașul Bărlad, str. Palada Colț cu Ștefan cel mare, compus dintr'un hotel instalat în două iataje, 10 prăvălii în parter, sub-sol etc;

Ca apartamentele care compun hotelul cum și trei din cele 10 prăvălii chiriașul lea reținut pentru sine, fiindu-i necesare în exercitarea comerțului său;

Că din încăperile care exced trebuințele sale, numitul nu a subînchiriat de cât un mic antret unui frizer, dar această subînchiriere, în condițiunile în care a fost făcută, nu dovedește nici o speculă din partea sa;

Că restul de 7 prăvălii, de și le a luat cu intențiunea de a le subînchiria, totuși pentru prezent nu le a subînchiriat, de oare ce locatarii care le ocupau și au prelungit de drept contractul în baza art. 35 din legea măsurilor excepționale, iar pentru viitor a declarat Tribunalului că, atât timp cât prohibițiunea prevăzută de

art. 38 din legea măsurilor excepționale va fi în vigoare nu le va sub închiria pentru a nu i se imputa că le speculează ;

Că prin urmare, ne fiind vorba pentru prezent de v'o speculă realmente constatată în sarcina chiriașului, în ce privește porțiunea de imobil, care excede trebuințele sale și nici posibilitatea unei viitoare și eventuale specule asupra apartamentelor ce compun această porțiune, numitul nu poate fi considerat ca acaparator în sensul textului de lege invocat și contractul său este valabil ;

Considerând că, din contractul de închiriere se constată că intimatul Alexandru Toma pe lângă hotel a închiriat și cele 7 prăvălii cu scop ca să le sub închirieze, prin urmare ca să nu le dețină de fapt pentru sine ;

Considerândcă, o asemenea închiriere art. 38^{al} 2 din legea măsurilor excepționale o socotește acaparare în scop de speculă ;

Că, declarațiunea făcută în urmă de chiriași, cu ocaziunea judecății la Tribunal, că nu va subînchiria prăvăliile cât timp va exista prohibițiunea din art. 38, nu poate să schimbe situațiunea, căci pentru existența aca-

parării trebuie să ținem seamă de intențiunea părților în momentul contractului de închiriere, iar nu de declarațiunile lor ulterioare ;

Considerând că, pericolul pe care legiuitorul a avut să'l înlăture prin edictarea prohibițiunii din art. 38 și anume urcarea artificială a chiriilor imobilelor urbane, prin acapararea lor, subsistă și atunci când acaparatorul, pentru motive de ordin subiectiv, lasă nesubînchiriate imobilele acaparate de dânsul, întrucât personal nu mai realizează beneficii, fapta s'a însă reduce numărul imobilelor disponibile dintr'o localitate, favorizând deci urcarea chiriilor lor ;

Că, dar, tribunalul a dat o greșită întreprinderea dispozițiilor din art. 38 din legea măsurilor excepționale când, luând act de declarațiunea intimatului Alexandru Toma, că pentru viitor nu va subînchiria restul de prăvălii, a hotărât că închirierea făcută de dânsul nu constituie o acaparare în sensul art. 38 invocat de proprietar ;

Că așa fiind, recursul de față urmează să fie admis. Pentru aceste motive, Curtea casează etc.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASATIE S. I

*Recurent Minist. Domenilor prin d-l avocat M. Christea.
Intimat Radu Ivănescu, lipsă.*

Codul Caragea. — Prescripție. — Dacă interdicțiunea era o cauză de suspendare a prescripției? Art. 7 și 9 partea VI, Cap. I, C. Caragea ; Art. 1911 C. civil. — Reg. organic al Muntenii. — Interdicțiune cerută de Domn. — Hotărâre desăvârșită. — Dacă o asemenea hotărâre avea nevoie de sancțiunea Domnului pentru punerea ei în lucrare? Art. 324 Reg. organic al Muntenii.

a) Prescripțiunea începută la epoca publicării Codului civil, urmează conform art. 1911 C. civil, să fie regulată după legea veche.

b) Interdicțiunea, conform art. 7 și 9, partea VI, Cap. I, C. Caragea, nu avea de efect să suspende prescripțiunea ; numai minoritatea avea un asemenea efect.

c) Hotărârile desăvârșite ale înaltului Divan, conform art. 324 Reg. org. pentru a se putea pune în lucrare, trebuiau să fie întărite de Domn, chiar când acele hotărâri erau provocate după cererea lui. (Cas. I, decizia 54 din 18 Martie 919, prin care s'a casat decizia C. apel Craiova s. I 102/916.

CASATIE S. II

Recurenți Strul Chipervaser, S. Benone Plich, Leiba Litvoc și Șulâm Broniman.

Crima de asociațiune de făcători de rele pentru vătămarea persoanelor sau a proprietății. — Art. 213 și urm. cod. penal. — Competența dată Trib. militare prin Decretul No. 2798 din 14 August 1916.

Decretul No. 1626/918 pentru întinderea stărei de asediu și în Basarabia.

Decretul No. 1730 din 4 Mai 1919 care a introdus în Basarabia legislația penală română.

a) Conform art. 213 și urm. cod. penal, singurul fapt al organizării în societate, ori al învoirei asupra socotelilor sau împărțirii lucrurilor provenite din delict, constituie crima contra liniștei publice prin asociațiune de făcători de rele.

b) Potrivit art. 3 din Decretul No. 2798 din 14 August 1916, pentru declararea stărei de asediu în România, crima de asociație de făcători de rele, în scopul de a comite falsificări de monete, este de competența instanțelor militare, oricare ar fi calitatea infractorilor.

c) Decretul No. 1626/918, care a întins și în Basarabia aplicarea Decretului 2798/916 pentru declararea stărei de asediu în România, și Decretul No. 1730/919 care a introdus în Basarabia aplicațiunea legii penale română, au abrogat implicit legile penale ruse în vigoare la epoca alipirei Basarabiei. — (Cas. II, decizia penală 950 din 28 Mai 1919, prin care s'au respins recursurile contra decizii camerei de punere sub acuzare Chișinău No. 203/919).

CASATIE S. III

Recurent Ministerul de finanțe prin d-l avocat C. Marinescu George.

Intimați Olga și M. Sturza prin d-l avocat M. Antonescu.

Legea impozitului fonciar. — Proprietar domiciliat în străinătate. — Ce-a înțeles legiuitorul prin «domiciliu» în acest caz special? Derogare. — Locuința obișnuită. — Locuința obișnuită a soției. — Presumpțiunea legală că este la soț. — Art. 87, 88, 93 și 196 c. civil ; Art. 1 din legea impos. fonciar.

Prin derogare de la normele de drept comun, cuprinse în art. 87 și urm. cod civil, și spre a se împiedeca eludările posibile, legiuitorul prin art. 1 al. e din legea impozitului fonciar fixând acest impozit la 13°/₁₀₀ pentru proprietari domiciliati în străinătate, precizează că prin „domiciliu în străinătate” el înțelege nu domiciliul legal ci locuința obișnuită.

Când dar se constată că locuința obișnuită a soțului proprietarei femeii este în streinătate, instanța de fond este în drept și obligată, pe baza prezumpțiunii legale, că soția locuiește cu bărbatul, să tragă concluziunea necesară că și locuința obișnuită a femeii este tot în streinătate, indiferent dacă domiciliul lor legal este în țară sau în streinătate : (Cas. III, decizia fiscală 116 din 7 Mai 1919, prin care s'a casat sentința Trib. Covurului 215/915).